

Kadernota 2026

2026-2029

gemeente
Hoeksche Waard

Inhoudsopgave

1	Bestuurlijke samenvatting	3
2	Nieuwe beleidsvoorstellen en ombuigingen	5
3	Financiën	16

1 Bestuurlijke samenvatting

Voor u ligt de Kadernota 2026. Met deze nota informeren wij u over het actuele financiële beeld van gemeente Hoeksche Waard voor de komende jaren. De nota vormt tevens de basis voor het opstellen van de begroting 2026-2029, die uw raad in november 2025 behandelt.

In het voorjaar van 2022 presenteerde het college op basis van het Hoofdlijnenakkoord 'Samen doordacht doen' haar collegeprogramma voor 2022-2026. Dit programma vormde de basis van het aanvullende collegeprogramma 'Samen doordacht verder', dat werd vastgesteld op 11 juli 2024 na toetreding van de fracties van de ChristenUnie en D66 tot de coalitie. In dit programma is concreet gemaakt wat de gemeente wanneer doet op basis van de Hoeksche Waardse identiteit. Het doel was, en is, om te werken aan een vitaal, verbonden en bloeiend eiland met een eigen karakter om zo de brede welvaart van haar inwoners te vergroten. Om dit te bereiken, is een gezonde financiële huishouding onontbeerlijk. Deze Kadernota ziet daarop toe.

In de huidige tijdsgeest moeten veel gemeenten een bovenmatige inspanning doen om de financiën op orde te houden. Landelijke en soms grensoverstijgende problematiek blijft ook in de komende jaren een doorwerking kennen naar regionaal en lokaal niveau, met name op het gebied van huisvesting, duurzaamheid en het sociaal domein. Gemeente Hoeksche Waard is hierin niet anders: ook onze gemeente kent uitdagingen die een uitwerking hebben op de financiële middelen. Deze Kadernota biedt perspectieven én oplossingen voor de geraamde financiële tekorten vanaf volgend jaar en verder. De basis hiervoor is gelegd bij in de Perspectiefnota 2025, waarin een aantal denklijnen is geformuleerd om ombuigingen in kaart te brengen. Deze denklijnen vormden de basis voor de in deze Kadernota opgenomen ombuigingen per programma. Dit sluit aan bij de besluitvorming over de Perspectiefnota 2025, waarbij de raad heeft besloten om het begrotingstekort geleidelijk om te buigen (minimaal € 2 miljoen per jaar) om het begrotingsevenwicht te herstellen. De denklijnen uit de Perspectiefnota 2025 treft u [hier](#) aan.

De Kadernota 2026 is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 is gewijd aan nieuwe beleidsvoorstellen en ombuigingsmaatregelen, die per programma uiteen worden gezet. Bij ieder programma wordt de informatie gestructureerd aan de hand van de volgende vragen:

- Wat gebeurt er om ons heen, welke wettelijke taken veranderen, wat willen we nog extra afronden vanuit het collegeprogramma en wat gaan we daarom doen vanaf 2026?
- Welke extra middelen zijn hiervoor nodig in 2026 t.a.v. exploitatie en investeringen?
- Welke ombuigingen zijn er binnen dit programma geïdentificeerd?

Hoofdstuk 3 schetst het financiële meerjarenperspectief van de gemeente voor 2026-2029. Hierin zijn ook de financiële grondslagen en uitgangspunten opgenomen voor het opstellen van de begroting 2026.

In de tabel hieronder vindt u een samenvattend overzicht van de financiële ontwikkelingen op hoofdlijnen. De uitwerking van deze cijfers wordt geduid in hoofdstuk 3 waarin het financieel perspectief nader is uitgewerkt.

Structureel begrotingssaldo ná Kadernota 2026 (x € 1 miljoen)	2026	2027	2028	2029
Structureel begrotingssaldo ná Voorjaarsnota 2025	-2,3	-3,1	-7,9	-8,7
Voorstellen Kadernota 2026 inclusief dekking uit reserve				
Tijdelijke beleidsimpulsen	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8
Structureel begrotingssaldo inclusief voorstellen Kadernota 2026	-3,0	-3,8	-8,8	-9,6
Ombuigingsvoorstellen	3,1	4,8	6,5	7,4
Structureel begrotingssaldo ná Kadernota 2026	0,0	0,9	-2,3	-2,1

**Jaarschijf 2029 is vooralsnog een kopie van 2028. Nadere uitwerking volgt bij begroting 2026 waarin deze jaarschijf wordt toegevoegd aan meerjarenperspectief.*

Uit bovenstaand overzicht blijkt het begrotingstekort ná de nieuwe voorstellen én ombuigingsvoorstellen uit deze Kadernota wordt teruggebracht tot een structureel sluitend perspectief in 2026 en 2027. Vanaf 2028 is sprake van een structureel begrotingstekort van ruim € 2 miljoen. Dit is met name het gevolg van de bezuinigingen die het Rijk doorvoert vanaf 2028 op de jeugdzorg in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd. Indien wij deze cijfers nader bezien, wordt het "ravijnjaar" door het Rijk feitelijk verschoven van 2026 naar 2028. Dit betekent voor gemeenten een verlichting in de jaren 2026 en 2027, maar vooralsnog is geen sprake is van een structurele oplossing vanuit het Rijk. Zónder de ombuigingsvoorstellen uit deze Kadernota zouden de begrotingsstekorten fors hoger zijn. De komende periode staat in het teken van het realiseren én uitvoeren van de ombuigingsvoorstellen uit deze Kadernota om te voorkomen dat de begrotingstekorten groter worden.

In toenemende mate ontstaat er druk op het ambtelijk apparaat. Wetswijzigingen, groei van de bevolking, professionalisering en ambities van het bestuur leggen een steeds zwaardere druk op het personeel. Er wordt op veel plekken langdurig ingehuurd om toch alles voor elkaar te krijgen, maar de kennis en ervaring dat hiermee wordt verzameld vertrekt als de opdracht voorbij is. Het college wil graag een nieuwe periode ingaan met een stabiele personeelsformatie waarin de kennis en ervaring in huis is om de uitdagingen van een nieuwe collegeperiode goed aan te kunnen gaan. Op basis van de huidige inzichten is hiervoor een extra investering van 1 tot 3 miljoen euro nodig (3 – 5 % van de loonsom). In de periode tot aan de begroting werken we dit nader uit en onderzoeken alle mogelijkheden om bestaande middelen beter te benutten om de dienstverlening aan bestuur en inwoners op peil te houden. Hiervoor zijn al verschillende onderzoeken gestart. De uitkomsten hiervan krijgen een plek in de begroting 2026-2029, waarbij een integrale afweging hierover plaats kan vinden.

De voorliggende Kadernota wordt in de raadsvergadering van 10 juli 2025 geagendeerd voor besluitvorming in de gemeenteraad. De raad wordt voorgesteld deze Kadernota vast te stellen, inclusief de ombuigingsvoorstellen en de uitgangspunten voor de begroting 2026, zodat dit verwerkt kan worden in de begroting 2026.

2 Nieuwe beleidsvoorstellen en ombuigingen

2.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Tot het programma Bestuur en ondersteuning behoren de taakvelden bestuur, burgerzaken (inclusief dienstverlening) en beheer overige gebouwen en gronden.

Wat gebeurt er om ons heen, welke wettelijke taken veranderen, wat willen we nog extra afronden vanuit het collegeprogramma en wat gaan we daarom doen vanaf 2026?

Voor de zomer 2025 wordt de toekomstvisie aangeboden aan de raad. De toekomstvisie is een kompas dat helpt bij het maken van keuzes en het bepalen van richting voor de lange termijn koers van de gemeente. Het biedt houvast om een integrale inhoudelijke koers te bepalen. Daarnaast is de toekomstvisie een belangrijk middel om een integrale werkwijze verder vorm te geven in de organisatie, maar ook met samenwerkingspartners en gemeenschappelijke regelingen van gemeente Hoeksche Waard. Voor de uitvoering van de toekomstvisie zijn mogelijk aanvullende middelen nodig of vallen middelen vrij, maar dat is nog niet vastgesteld.

Door technologische vooruitgang, zoals digitalisering en kunstmatige intelligentie, moet de dienstverlening voortdurend worden aangepast en vernieuwd. Er is een groeiende behoefte aan samenwerking tussen organisaties om complexe vraagstukken op te lossen. Daarbij wordt gezocht naar een balans tussen geautomatiseerde diensten en persoonlijk contact, afgestemd op de wensen van inwoners en ondernemers.

Tot slot wordt bij Dorpshuis Swaensvoet een geluidsonderzoek uitgevoerd en wordt gestart met het planmatig aanpakken van ernstig achterstallig onderhoud aan het monumentale gebouw van het Actief College.

Welke extra middelen zijn hiervoor nodig in 2026?

Nr	Beschrijving Activiteit	Investering 2026 (x €1000)	Bedrag 2026 (x €1000)	Bedrag 2027 (x €1000)	Bedrag 2028 (x €1000)	Bedrag 2029 (x €1000)
1.	MijnHW doorontwikkelen		25	40	35	35
2.	Investering / kapitaallasten Dorpshuis Swaensvoet	100		8	8	8
		100	25	48	43	43

Welke ombuigingen stellen wij voor?

Hieronder zijn de ombuigingsvoorstellen voor dit programma opgenomen.

Nr	Omschrijving	Taakveld	Gekoppeld aan denklijn	Toelichting	Mogelijke maatschappelijke effecten
1	Besparingen Gemeenschappelijke regelingen (veiligheidsregio, DG&J, etc)	Bestuur	Versoberen afname bij gemeenschappelijke regelingen	De gemeenschappelijke regeling zijn onder meer via de zienswijzen op de begrotingen verzocht om ombuigingen in beeld te brengen. Bij de komende begroting 2026 van de gemeenschappelijke regelingen kunnen wij de effecten daarvan in beeld brengen. Deze effecten verwerken in de Voorsjaarsnota 2025.	

Nr.	Omschrijving ombuiging	Bedrag ombuiging 2026 (x€ 1.000)	Bedrag ombuiging 2027 (x €1.000)	Bedrag ombuiging 2028 (x €1.000)	Bedrag ombuiging 2029 (x €1.000)
1	Besparingen Gemeenschappelijke regelingen (veiligheidsregio, DG&J, etc)	ntb	ntb	ntb	ntb
	Totaal	0	0	0	0

2.2 Programma 1 Veiligheid

Tot het programma Veiligheid behoren de taakvelden crisisbeheersing en brandweer en openbare orde (inclusief handhaving) en veiligheid.

Wat gebeurt er om ons heen, welke wettelijke taken veranderen, wat willen we nog extra afronden vanuit het collegeprogramma en wat gaan we daarom doen vanaf 2026?

Hieronder zijn de relevante wettelijke en/of maatschappelijke ontwikkelingen opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Er wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van het middelengebruikbeleid, waarbij het doel is om meer bewustwording te creëren en uiteindelijk een cultuurverandering in gang te zetten. Dit gebeurt via een integrale aanpak, waarin preventie en handhaving beter op elkaar worden afgestemd.

Daarnaast heeft het landelijke vuurwerkverbod tot gevolg dat vuurwerk, dat eerder legaal was, nu onder het illegale circuit valt. Ook is er toenemende zorg over geopolitieke dreigingen. Staten en andere actoren vormen steeds vaker een bedreiging voor de nationale veiligheid, mede door ontwikkelingen zoals de oorlog in Oekraïne en de instabiele politieke situatie in de Verenigde Staten.

Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, worden in 2026 extra acties ondernomen. Allereerst wordt ingezet op de doorontwikkeling van preventieactiviteiten gericht op jongeren. Uit onderzoek in 2025 moet blijken hoe wijdverbreid drugsgebruik onder jongeren is, wat de oorzaken zijn en in welke context dit plaatsvindt. De resultaten worden gebruikt om gerichte preventie te bieden, ook richting ouders en professionals. De financiële dekking hiervoor wordt later aan de raad voorgelegd, zodra de benodigde middelen duidelijk zijn.

Verder komt er een campagne om wangedrag rond de jaarwisseling actief te ontmoedigen. We zetten in op het vergroten van weerbaarheid en zelfredzaamheid in de samenleving. Samen met het Rijk en de Veiligheidsregio wordt gewerkt aan het versterken van de maatschappelijke veerkracht, omdat veiligheid niet meer vanzelfsprekend is.

Voor de uitvoering van dit programma zijn in 2026 geen extra financiële middelen gereserveerd.

Welke extra middelen zijn hiervoor nodig in 2026?

Voor dit programma zijn geen aanvullende middelen voorzien.

Welke ombuigingen stellen wij voor?

Hieronder zijn de ombuigingsvoorstellen voor dit programma opgenomen.

Nr	Omschrijving	Taakveld	Gekoppeld aan denklijn	Toelichting	Mogelijke maatschappelijke effecten
1	Bedrijfsvoeringskosten handhaving met 15 % verlagen	Openbare orde en veiligheid	Ander serviceniveau openbare ruimte	Op de strikt noodzakelijke uitrusting, kleding, voertuigen en opleiding/training (verplichte her- en bijscholing) wordt met dit voorstel niet bezuinigd. De besparing wordt in eerste aanleg gezocht in klein onderhoud en klein materiaal. Onderdeel van de besparing is het heroverwegen van samenwerking met externe partijen die specifieke controles uitvoeren, zoals in de horeca.	Versobering uitrusting en materiaal

Nr.	Omschrijving ombuiging	Bedrag ombuiging 2026 (x € 1.000)	Bedrag ombuiging 2027 (x €1.000)	Bedrag ombuiging 2028 (x €1.000)	Bedrag ombuiging 2029 (x €1.000)
1	Bedrijfsvoeringskosten handhaving met 15% verlagen	50	50	50	50
		50	50	50	50

2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte

Tot het programma Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte behoren de taakvelden verkeer en vervoer, parkeren, recreatieve havens, economische havens en waterwegen, openbaar vervoer, wegen, openbaar groen en (openlucht) recreatie, riolering, afval en begraafplaatsen en crematoria.

Wat gebeurt er om ons heen, welke wettelijke taken veranderen, wat willen we nog extra afronden vanuit het collegeprogramma en wat gaan we daarom doen vanaf 2026?

Op dit moment stellen wij een uitvoeringsprogramma mobiliteit op. Daarbij houden wij rekening met de reeds beschikbare middelen uit de meerjarenbegroting én vragen wij instemming voor een extra bedrag van € 500.000 per jaar, gedurende 5 jaar. Hiermee kunnen de activiteiten op het gebied van mobiliteit de komende jaren vergroot worden waarmee de doelen uit het Mobiliteitsplan eerder bereikt kunnen worden. Dit bedrag is onvoldoende om alle maatregelen die nu voorzien zijn voor de korte termijn uit te voeren. Met de verdere uitwerking van het uitvoeringsprogramma wordt het exact benodigde bedrag inzichtelijk. Aansluitend zal eventueel een aanvullende financieringsvraag aan uw raad worden voorgelegd.

Welke extra middelen zijn hiervoor nodig in 2026?

Nr	Beschrijving Activiteit	Bedrag 2026 (x €1.000)	Bedrag 2027 (x €1.000)	Bedrag 2028 (x €1.000)	Bedrag 2029 (x €1.000)
1.	Uitvoeringsprogramma Mobiliteit	500	500	500	500

Welke ombuigingen stellen wij voor?

Nr	Omschrijving	Taakveld	Gekoppeld aan denklijn	Toelichting	Mogelijke maatschappelijke effecten
1	Budget reparaties bestrating 20% verlagen	Verkeer en vervoer	Ander serviceniveau openbare ruimte	Het verlagen van het budget op reparaties van wegen en bestrating behelst dat er minder reparaties worden verricht, en dat het langer duurt voordat schade is hersteld.	Mogelijke toename klachten en risico op aansprakelijkheid.
2	Onderhoud lichtmasten verminderen met 20%	Verkeer en vervoer	Ander serviceniveau openbare ruimte	Het verminderen van het onderhoud aan verlichting in de openbare ruimte levert een financiële besparing op.	Minder verduurzaming, meer klachten en meldingen, risico op afbreuk verkeersveiligheid en sociale veiligheid.
3	Verkeersbudget maatwerkoplossingen verlagen	Verkeer en vervoer	Ander serviceniveau openbare ruimte	Het budget om maatwerkoplossingen voor verkeer en infrastructuur in de gemeente te realiseren, wordt verlaagd.	Mogelijke toename klachten en risico op vermindering verkeersveiligheid
4	Huur vrachtwagenparkeren omhoog	Parkeren	De inkomstenkant bezien	Een verhoging van de huur op vrachtwagenparkeren levert extra inkomsten op.	Klachten chauffeurs
5	Groen onderhoud begraafplaatsen versoberen	Begraafplaatsen en crematoria	Ander serviceniveau openbare ruimte	De begraafplaatsen worden nu op kwaliteitsniveau A onderhouden. We onderzoeken welke begraafplaatsen we op onderhoudsniveau A houden en welke we vanwege functie op een lager niveau kunnen zetten. In de praktijk kan dit leiden tot een lager kwaliteitsniveau c.q. versoberd beeld.	Mogelijke toename klachten en versoberd beeld van de begraafplaatsen bij (nationale) herdenkingen en andere situaties
6	Bedrijfsvoeringskosten buitendienst met 15% verlagen	Diversen	Ander serviceniveau openbare ruimte	Het verlagen van het budget op de buitendienst betekent dat het werk met minder middelen en materiaal wordt uitgevoerd. Dit kan in voorkomende gevallen een uitwerking hebben op de beeldkwaliteit van de buitenruimte.	De doorlooptijd van klachten en/of melding kan oplopen

Nr.	Omschrijving ombuiging	Bedrag ombuiging 2026 (x€ 1.000)	Bedrag ombuiging 2027 (x €1.000)	Bedrag ombuiging 2028 (x €1.000)	Bedrag ombuiging 2029 (x €1.000)
1	Budget reparaties bestrating 20% verlagen	200	200	200	200
2	Onderhoud lichtmasten verminderen met 20%	50	50	50	50
3	Verkeersbudget maatwerkoplossingen verlagen	75	75	75	75
4	Huur vrachtwagenparkeren omhoog	25	25	25	25
5	Groen onderhoud begraafplaatsen versoberen	100	100	100	100
6	Bedrijfsvoeringskosten buitendienst met 15% verlagen	50	50	50	50
	Totaal	500	500	500	500

2.4 Programma 3 Economie

Tot het programma Economie behoren de taakvelden economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfsinfrastructuur, bedrijvenloket en bedrijfsregelingen en economische promotie.

Wat gebeurt er om ons heen, welke wettelijke taken veranderen, wat willen we nog extra afronden vanuit het collegeprogramma en wat gaan we daarom doen vanaf 2026?

Door gewijzigde marktomstandigheden zijn de kosten voor de Deltapontjes de afgelopen jaren fors gestegen. Voor 2026 en verder zijn nieuwe aanbestedingsrondes benodigd. Vooraf is duidelijk dat voor de exploitatie in de toekomst structureel meer budget nodig is, onduidelijk is nog hoeveel.

Welke extra middelen zijn hiervoor nodig in 2026?

Nr	Beschrijving Activiteit	Bedrag 2026 (x €1.000)	Bedrag 2027 (x €1.000)	Bedrag 2028 (x €1.000)	Bedrag 2029 (x €1.000)
1.	Verhogen structurele bijdrage Deltapontjes	pm	pm	pm	pm

Welke ombuigingen stellen wij voor?

Nr	Omschrijving	Taakveld	Gekoppeld aan denklijn	Toelichting	Mogelijke maatschappelijke effecten
1	Econ.zaken/ economische agenda	Economische ontwikkeling	Focus op wettelijke taken	Betreft een algemeen (activiteiten)budget voor Ondernemen en o.a. bedoeld voor uitvoering van ambities uit de op te stellen economische agenda. NB. Ondernemen kent enkele stelposten/budgetten die na bezuiniging in versoberde vorm samengevoegd kunnen worden tot een activiteitenbudget Ondernemen.	Geen.
2	Gebiedsmarketing	Economische ontwikkeling	Focus op wettelijke taken	Met de voorgestelde bezuiniging wordt het (uitvoerings)budget gebiedsmarketing teruggebracht naar het (ambitie)niveau van 2024. NB. De gewenste vorming van een aparte stichting voor de uitvoering van gebiedsmarketing loopt hierdoor wel gevaar.	Bestaande activiteiten/afspraken worden gecontinueerd.
3	Ondernemersfonds	Economische ontwikkeling	Focus op wettelijke taken	Betreft budget voor de financiering van initiatieven van ondernemerscollectieven ter versterking van het ondernemersklimaat in de Hoeksche Waard. NB: Ondernemen kent enkele stelposten/budgetten die na bezuiniging in versoberde vorm samengevoegd kunnen worden tot een algemeen activiteitenbudget Ondernemen.	Het vormen van nieuwe ondernemerscollectieven wordt minder makkelijk door gebrek aan cofinanciering die nodig om samenwerking te stimuleren. Hierdoor verwachten we ook dat het vormen van BIZ-en geremd wordt. Dit heeft weer als effect dat o.a. collectieve initiatieven op het gebied van duurzaamheid minder makkelijk van de grond zullen komen.
4	Uitvoeringsprogramma VTE	Economische ontwikkeling	Focus op wettelijke taken	Betreft de middelen voor de uitvoering van de Visie VrijeTijdsEconomie, conform college uitvoeringsprogramma. Sommige doelstellingen uit de visie lopen door t/m 2030, terwijl het onderliggende uitvoeringsprogramma slechts t/m 2026 doorloopt. Met het beoogde bezuinigingsvoorstel zullen bepaalde (resterende) ambities uit de visie vanaf 2027 versoberd (uitgevoerd of gecontinueerd) worden.	Alleen bestaande activiteiten/afspraken worden gecontinueerd.
5	Detailhandelsraad	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Focus op wettelijke taken	Met de detailhandelsraad (DHR) zijn meerjarige subsidie-afspraken gemaakt welke doorlopen tot en met 2028. Mogelijkerwijs is er daarna ruimte om een bezuiniging door te voeren, mits deze bijtijds met de DHR besproken worden.	Versobering van de ondersteuning van de Detailhandelsraad vanaf 2029 heeft effect op de kwaliteit van de winkelgebieden en daarmee de vitaliteit van de kernen.

Nr.	Omschrijving ombuiging	Bedrag ombuiging 2026 (x €1.000)	Bedrag ombuiging 2027 (x €1.000)	Bedrag ombuiging 2028 (x €1.000)	Bedrag ombuiging 2029 (x €1.000)
1	Econ.zaken/economische agenda		25	25	25
2	Gebiedsmarketing		100	100	100
3	Ondernemersfonds			27	27
4	Uitvoeringsprogramma VTE		65	65	65
5	Detailhandelsraad				pm
	Totaal		190	217	217

2.5 Programma 4 Onderwijs

Tot het programma Onderwijs behoren de taakvelden openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting en onderwijsbeleid en leerlingzaken.

Wat gebeurt er om ons heen, welke wettelijke taken veranderen, wat willen we nog extra afronden vanuit het collegeprogramma en wat gaan we daarom doen vanaf 2026?

De landelijke ambitie is om in 2035 inclusief onderwijs te realiseren, waarbij alle kinderen dicht bij huis gelijke toegang hebben tot passend onderwijs. Dit vraagt samenwerking van onderwijsinstellingen, kinderopvang en gemeenten. Onderdeel hiervan is dat meer kinderen op het eiland naar school moeten kunnen gaan en de uitbreiding van Integrale Kindcentra.

In het nieuwkomersonderwijs van de AZC-school zijn er schommelingen in leerlingaantallen, wat leidt tot wisselende inkomsten. Om deze school in stand te houden is een gemeentelijke garantie nodig. Voor

leerlingen uit de Hoeksche Waard die naar de Internationale Schakelklas (ISK) voor voortgezet onderwijs gaan buiten het eiland, wordt verwacht dat omliggende gemeenten kosten gaan doorberekenen.

De samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp wordt versterkt, met als doel te normaliseren en overbodige inzet van jeugdhulp te voorkomen. Een concreet voorbeeld is het plan om binnen het Mozaïek een groep te starten waar kinderen met extra ondersteuning de stap naar regulier onderwijs kunnen zetten. Gemeente en onderwijsinstellingen verkennen dit samen.

Wat betreft onderwijshuisvesting wordt in 2025 een nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld waarin investeringen voor de komende jaren worden vastgelegd. Daarop vooruitlopend wordt nu voorgesteld om praktijkonderwijs terug te brengen naar de Hoeksche Waard, aangezien dit momenteel niet beschikbaar is op het eiland. De Prins Maurits-school uit Middelharnis en het Actief College willen hier samen invulling aan geven. Deze uitbreiding wordt meegenomen in de plannen voor het Actief College.

Welke extra middelen zijn hiervoor nodig in 2026?

Nr	Beschrijving Activiteit	Investering 2026 (x €1.000)	Bedrag 2026 (x €1.000)	Bedrag 2027 (x €1.000)	Bedrag 2028 (x €1.000)	Bedrag 2029 (x €1.000)
1.	Bijdrage aan nieuwkomersonderwijs voor instandhouding AZC school (garantie)					
2.	Praktijkonderwijs (kapitaallasten)	2.000	32	64	150	150
		2.000	32	64	150	150

Welke ombuigingen stellen wij voor?

Voor dit programma zijn geen ombuigingsvoorstellen opgenomen.

2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Tot programma Sport, Cultuur en Recreatie behoren de taakvelden sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie, musea, cultureel erfgoed en media. Ook het subsidiebeleid en welzijnswerk zijn in dit programma ondergebracht.

Wat gebeurt er om ons heen, welke wettelijke taken veranderen, wat willen we nog extra afronden vanuit het collegeprogramma en wat gaan we daarom doen vanaf 2026?

Om uitvoering te geven aan het collegeprogramma en in te spelen op deze ontwikkelingen, worden in 2026 enkele extra acties ondernomen. Ten eerste wordt het project 'de bibliotheek op school' voortgezet, ondanks het wegvallen van de landelijke financiering, omdat de inzet hiervan nog steeds als waardevol wordt gezien.

Daarnaast bestaat de wens om bij te dragen aan het opzetten van een Volwassenensportfonds, dat mensen met een laag inkomen de mogelijkheid biedt om deel te nemen aan sportactiviteiten.

Welke extra middelen zijn hiervoor nodig in 2026?

Nr	Beschrijving Activiteit	Bedrag 2026 (x €1.000)	Bedrag 2027 (x €1.000)	Bedrag 2028 (x €1.000)	Bedrag 2029 (x €1.000)
1	Volwassenensportfonds	150	150	150	150
2	De bibliotheek op school	150	150		
		300	300	150	150

Welke ombuigingen stellen wij voor?

Voor dit programma zijn geen ombuigingsvoorstellen opgenomen.

2.7 Programma 6 Sociaal Domein

Tot het programma Sociaal Domein behoren de taakvelden Samenkracht en burgerparticipatie, Toegang en eerstelijnsvoorzieningen, Inkomensregelingen, WSW en beschut werk, Arbeidsparticipatie, WMO en Jeugdhulp.

Wat gebeurt er om ons heen, welke wettelijke taken veranderen, wat willen we nog extra afronden vanuit het collegeprogramma en wat gaan we daarom doen vanaf 2026?

Op het gebied van wetgeving worden meerdere landelijke maatregelen voorbereid of ingevoerd. Zo wordt de doordecentralisatie van beschermd wonen voorbereid, waarbij gemeenten zelf verantwoordelijk worden voor inwoners die deze voorziening nodig hebben. Daarnaast wordt per 1 januari 2027 een inkomensafhankelijke bijdrage binnen de Wmo ingevoerd, wat vermoedelijk zal leiden tot een daling in het gebruik van Wmo-voorzieningen. De Wet versterking regie volkshuisvesting treedt waarschijnlijk per 1 juli 2025 in werking, waardoor meer inwoners recht krijgen op urgentie voor een woning. Verder zijn er wetsvoorstellen in voorbereiding voor een aanpak van meervoudige problematiek in het sociaal domein.

Naast wetgeving zijn er landelijke akkoorden in ontwikkeling, zoals het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA). De VNG besluit rond de zomer of zij hieraan deelneemt, wat financiële gevolgen kan hebben voor gemeenten. Regionaal wordt de samenwerking op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang met vijf jaar verlengd. Dit is in lijn met de verwachte decentralisatie. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het plan *Beschermd Thuis Hoeksche Waard 2025-2027*, dat inzet op preventie en begeleiding om zwaardere voorzieningen te vermijden.

Binnen het Integraal Zorgakkoord (IZA) wordt in een pilotvorm geëxperimenteerd met het verlichten van de druk op de specialistische GGZ door vroegtijdig in te zetten op andere levensgebieden binnen het sociaal domein. Indien succesvol, betekent dit dat meer mensen tijdelijk ondersteuning vanuit het sociaal domein nodig hebben. In de regio Zuid-Holland Zuid wordt de beweging gemaakt naar meer lokale uitvoering van projecten, zoals de wijk-GGD. Dit vraagt om lokale keuzes en inzet.

De *Transformatieagenda Wmo 2025-2030* is gericht op het beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar houden van de Wmo. Er wordt gewerkt aan bewustwording bij inwoners en efficiëntere bedrijfsvoering. Binnen de jeugdhulp spelen twee landelijke programma's: het *Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming* en de *Hervormingsagenda Jeugd*. Deze richten zich op het verminderen van dwangmaatregelen en het verbeteren van samenwerking en effectiviteit binnen de jeugdzorg. Daarnaast lopen er op lokaal niveau ontwikkelingen zoals de nieuwe inkoop jeugdhulp (2026), een nieuwe verordening en werken volgens de leidraad 'werken aan veiligheid'.

Wat betreft de Participatiewet wordt gewerkt aan een herziening onder de noemer *Participatiewet in Balans*, met een beoogde invoeringsdatum van 1 januari 2026. Verder wordt in 2025 de integrale kadernota sociaal domein *Visie SamenLeven* aangeboden aan de raad, waarmee richting wordt gegeven aan het sociaal beleid. Voor de uitvoering van de nieuwe Visie SamenLeven zijn mogelijk aanvullende middelen nodig, maar het bedrag is nog niet vastgesteld.

Knelpunten

De arbeidsmarktregio Rijnmond vraagt een bijdrage aan het Arbeidsmarkt Perspectieffonds (RAP) voor 2026. Dit fonds ondersteunt projecten voor moeilijk bemiddelbare mensen en tekortsectoren. Eerder is al bijgedragen aan het lokale project Ontwikkelwaard.

Het groepsaanbod mentale weerbaarheid voor jongeren vervangt individuele hulp en versterkt de veerkracht van jeugdigen en ouders. Voor voortzetting in 2026 en 2027 is € 75.422,- extra nodig.

Het Onderwijs Zorg Arrangement (OZA) is een samenwerking om kinderen uit het KDC in twee jaar tijd te laten doorstromen naar regulier onderwijs. Dit vraagt om extra ondersteuning van Gemiva en gezamenlijke financiering, met maximaal € 240.843,- per jaar. Op termijn bespaart dit kosten.

Er is een wens om een online jongerencentrum te creëren, zodat jongeren elkaar digitaal kunnen ontmoeten en ondersteund worden door jongerenwerkers.

Tot slot is er binnen het programma *Helpen door te doen* ook in 2026 nog €375.000,- nodig om de huidige inzet van jeugd- en wijkteams voort te zetten, vanwege vertraging in de besluitvorming over de herinrichting en financiële analyse van het sociaal domein.

Welke extra middelen zijn hiervoor nodig in 2026?

Nr	Beschrijving Activiteit	Bedrag 2026 (x € 1.000)	Bedrag 2027 (x € 1.000)	Bedrag 2028 (x € 1.000)	Bedrag 2029 (x € 1.000)
1	Bijdrage aan RAP	60			
2	Mentale weerbaarheid jongeren	76	76		
3	OZA Mozaïek	241	241	241	
4	Online Jongerencentrum	50			
5	Helpen door te doen - subsidies jeugd- en wijkteams	375			
		1.402	317	241	0

Welke ombuigingen stellen wij voor?

Nr	Omschrijving	Taakveld	Gekoppeld aan denklijn	Toelichting	Mogelijke maatschappelijke effecten
1	Jeugdhulp (naar voren)	Jeugdhulp	Keuzes op basis van visie	Op dit onderdeel lopen verschillende projecten die moeten helpen bij het terugdringen van de kosten / terugdringen van het beroep op jeugdhulp. Het project "jeugdhulp naar voren" is een van deze projecten, maar ook de organisatie van de toegang 0-100, de nieuwe inkoop per 1/1/26 met de daarbijhorende Verordening die in 2025 moeten worden opgeleverd. Inzet is om niet meer alles als jeugdhulp te bestempelen maar ongemakken als "onderdeel van het leven" te zien en ook om een collectieve aanpak te stimuleren van soortgelijke problematieken en in algemene zin minder door te verwijzen naar beschikte zorg. Met al deze maatregelen willen wij de zorg betaalbaar houden en er ook vooral kunnen zijn voor hen die de zorg echt nodig hebben.	- Collectief aanbod ter voorkoming van jeugdhulp. - Eén lokaal team voor hulpvragen 0-100. (Jeugd)hulp laagdrempelig en dichtbij beschikbaar. - Verkorten van hulpverleningstrajecten en wachttijden tot j(eugd)hulp. - Expertise dichtbij beschikbaar. - Verminderen van het aantal verwijzingen naar gespecialiseerde zorg.(2,5% - 7,5%)
2	WMO Huishoudelijke ondersteuning	Wmo maatwerk-voorzieningen	Regionaal als het moet. Lokaal aanvullen als het nodig is	In september 2024 heeft de raad de uitgangspunten voor de Transformatieagenda Wmo vastgesteld. Met deze agenda zetten we in op de beweging om de Wmo betaalbaar, beschikbaar en bereikbaar te houden. Deze beweging betekent wel dat we scherper koersen op wat echt nodig en daarmee scherper koersen op de verstrekkingen op de producten / diensten zoals bij Hulp bij het huishouden, Begeleiding, dagbesteding (minder lang en minder intensief en scherper aan de voorkant) maar ook ten aanzien van de hulpmiddelen. Deze beweging is dus al ingezet en levert al in 2025 eerste resultaten op. Via RIB's wordt u hierover geïnformeerd.	Ombuigen autonome groei van gebruik; scherper (her)indiceren; beroep op eigen redzaamheid;
3	WMO Begeleiding ZIN	Wmo maatwerk-voorzieningen	Regionaal als het moet. Lokaal aanvullen als het nodig is	Idem	Ombuigen autonome groei van gebruik; scherper (her)indiceren; beroep op eigen redzaamheid
4	WMO Dagbesteding	Dagbesteding	Regionaal als het moet. Lokaal aanvullen als het nodig is	Idem	Ombuigen autonome groei van gebruik; scherper (her)indiceren; beroep op eigen redzaamheid
5	Inclusie (participatie, sturing en overall kosten)	Samenkracht en burgerparticipatie	Regionaal als het moet. Lokaal aanvullen als het nodig is	Bij het doorlichten van de begroting op posten waar mogelijk ruimte zit (al dan niet structureel) kwam deze post naar voren. Genoemde begrotingspost was structureel geraamd terwijl deze incidenteel beschikbaar was gesteld. Er is geen reden om deze post structureel aan te houden. In 2025, 2026 en voor een deel nog in 2027 zijn deze middelen nodig om de brede beweging binnen het sociaal domein mogelijk te maken (een projectbudget).	Niet van toepassing

6	Limiet initiatievenfonds op 120.000	Samenkracht en burgerparticipatie	Efficiente clusteringen van voorzieningen	In de begroting is een structureel bedrag van 180k geraamd. De afgelopen jaren is hierop overgehouden. De ruimte willen we inzetten ten gunste van de algemene middelen.	Minder toegekende subsidies
7	Aanpassing jobcoaches	Wsw en Beschut Werk	Regionaal als het moet. Lokaal aanvullen als het nodig is	In de begroting is er rekening mee gehouden dat wij Jobcoaches inhuren en niet in dienst nemen. Door dit wel te gaan doen (eigen personeel op reguliere opgaven) zijn we zonder inhoudelijk effect goedkoper uit. Dit betekent wel dat we mensen zullen aannemen en er materieel budget in de begroting wordt omgezet naar het formatiebudget.	Aanpassing inkoop
8	HW Werkt uitstroom	Wsw en Beschut Werk	Regionaal als het moet. Lokaal aanvullen als het nodig is	Jaarlijks worden er doelstelling geformuleerd ten aanzien van uitstroom uit de uitkering. Deze doelen worden scherper gesteld omdat wij nog kansen zien door het nemen van aanvullende maatregelen in de keten van werk en inkomen. Het gaat dan om zowel uitstroombestemming (via taal, scholing, kansen bij ondernemers, etc., maar ook bij de behandeling van aanvragen voor een uitkering (aan de voorkant). Inzet is om het potentieel van mensen in een uitkering (nog meer) aan te spreken en daarbij ook de samenwerking in de keten (in- en extern) verder te brengen.	Uitstroom bevorderen en doel van 10-30
9	HW Werkt omzet	Wsw en Beschut Werk	Keuzes op basis van visie	Hwwerkt! realiseert structureel omzet (inkomsten) in de begroting van de gemeente door werkzaamheden voor de beschutte medewerkers te organiseren. Een kerntaak voor het werkbedrijf. Door sturing op de omzet (omzetdoelen) expliciet te maken ligt er een uitdaging om meer omzet te realiseren bij bestaande klanten of nieuwe omzet te realiseren bij nieuwe klanten. De productiecapaciteit bij het Werkbedrijf heeft hier nog ruimte voor. De omzetstijging die hier taakstellend ligt is overigens gering (2,5% in 2027 tov het basisjaar 2025, oplopend naar 7,5% in 2029).	Omzet doelstelling bijstellen

Nr.	Omschrijving ombuiging	Bedrag ombuiging 2026 (x € 1.000)	Bedrag ombuiging 2027 (x € 1.000)	Bedrag ombuiging 2028 (x € 1.000)	Bedrag ombuiging 2029 (x € 1.000)
1	Jeugdhulp (naar voren)	785	1250	1725	2040
2	WMO Begeleiding ZIN		162	325	490
3	WMO Huishoudelijke ondersteuning		220	440	660
4	WMO Dagbesteding		46	92	138
5	Inclusie (participatie, sturing en overall kosten)	100	200	315	315
6	Limiet initiatievenfonds op 120.000 uro	60	60	60	60
7	Aanpassing jobcoaches	100	100	100	100
8	HW Werkt uitstroom			160	320
9	HW Werkt omzet		29	58	86
	Totaal	1.045	2.067	3.275	4.209

2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Tot het programma Volksgezondheid en Milieu behoren de taakvelden volksgezondheid en milieubeheer (inclusief duurzame energie).

Wat gebeurt er om ons heen, welke wettelijke taken veranderen, wat willen we nog extra afronden vanuit het collegeprogramma en wat gaan we daarom doen vanaf 2026?

Voor de uitvoering van dit programma zijn in 2026 op dit moment geen bijzonderheden te melden.

Welke extra middelen zijn hiervoor nodig in 2026?

Voor dit programma zijn geen extra middelen voorzien.

Welke ombuigingen stellen wij voor?

Voor dit programma zijn geen ombuigingsvoorstellen opgenomen.

2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Tot het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening behoren de taakvelden ruimte en leefomgeving, grondexploitatie (anders dan bedrijventerreinen), wonen en bouwen.

Wat gebeurt er om ons heen, welke wettelijke taken veranderen, wat willen we nog extra afronden vanuit het collegeprogramma en wat gaan we daarom doen vanaf 2026?

In 2026 zet de gemeente Hoeksche Waard verdere stappen in gebiedsgericht werken, waarbij per dorp ontwikkelbeelden worden opgesteld om concreet te maken welke plannen op welke manier worden uitgevoerd. Dit gebeurt in lijn met de Omgevingsvisie en met het doel maatschappelijke meerwaarde te creëren voor het eiland.

De ruimtelijke ordening vraagt meer aandacht voor de kwaliteit van bestaande bouw en percelen, mede door de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Ook erfgoed krijgt onder de Omgevingswet een prominenter rol, wat extra inzet vereist om beschermde monumenten en hun omgeving te beschermen.

Op het gebied van volkshuisvesting blijft het bouwen van voldoende en geschikte woningen belangrijk, vooral in het betaalbare segment en voor ouderen. De gemeente focust op versnelling van woningbouwplannen en betere samenwerking met partners. Voor structurele doorbraken op grotere knelpunten, zoals stikstof of netcongestie, is samenwerking met andere overheden noodzakelijk. De gemeente zet daarnaast in op efficiënter planproces en projectmatig werken.

Met de nieuwe Nota Grondbeleid uit 2024 kiest de gemeente voor een dynamischer aanpak, afhankelijk van de situatie. Dit moet leiden tot effectievere sturing op publieke doelen, maar vraagt ook om meer kennis en duidelijke keuzes vanwege beperkte capaciteit.

Concreet worden in 2026 extra acties ondernomen, zoals: het opstellen van ontwikkelbeelden per dorp, het toepassen van parallel plannen om projecten te versnellen, het doorontwikkelen van de Woonbalans naar de 'Hoeksche Balans', het verbeteren van monitoring van woningbouwprojecten, en het actualiseren van de Omgevingsvisie.

Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar wederopbouw- en Post-65-architectuur, met als doel om mogelijk nieuwe monumenten aan te wijzen. Voor deze plannen zijn extra financiële middelen nodig.

Welke extra middelen zijn hiervoor nodig in 2026?

Nr	Beschrijving Activiteit	Bedrag 2026 (x € 1.000)	Bedrag 2027 (x € 1.000)	Bedrag 2028 (x € 1.000)	Bedrag 2029 (x € 1.000)
1	Onderzoek en aanwijzen van naar wederopbouw en post65 architectuur erfgoed	80		80	
		80		80	

Welke ombuigingen stellen wij voor?

Nr	Omschrijving	Taakveld	Gekoppeld aan denkljn	Toelichting	Mogelijke maatschappelijke effecten
1	Quickscan bouwplannen vanaf eerste inzet doorbelasten	Wonen en bouwen	Inkomsten verhogen	Met dit voorstel worden de conceptverzoeken in rekening gebracht bij de aanvrager en e.a. conform legesverordening.	Hoge ambtelijke inzet verminderd
2	Baten leges omgevingsvergunningen verhogen met 10%	Wonen en bouwen	Inkomsten verhogen	Met deze maatregel worden de baten bouwleges (hoofdstuk 2 legesverordening) verhoogd.	Mogelijke toename klachten.

Nr.	Omschrijving ombuiging	Bedrag ombuiging 2026 (x € 1.000)	Bedrag ombuiging 2027 (x € 1.000)	Bedrag ombuiging 2028 (x € 1.000)	Bedrag ombuiging 2029 (x € 1.000)
1	Quickscan bouwplannen vanaf eerste inzet doorbelasten	100	100	100	100
2	Bouwleges verhogen met 10%	300	300	300	300
		400	400	400	400

2.10 Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Hieronder vallen de Algemene Dekkingsmiddelen, de overhead, de vennootschapsbelasting en de post onvoorzien.

Wat gebeurt er om ons heen, welke wettelijke taken veranderen, wat willen we nog extra afronden vanuit het collegeprogramma en wat gaan we daarom doen vanaf 2026?

De gestelde duurzaamheidsdoelstelling uit het huidige collegeprogramma om in 2030 al het gemeentelijk vastgoed verduurzaamd te hebben (CO2 neutraal) is van grote invloed op het lopende scenario onderzoek naar nieuwe huisvesting. Het is wenselijk gebleken dit onderzoek te richten op één locatie vanwege kostenbesparing, doelmatigheid en noodzakelijke samenwerking.

Integrale afweging personeelsinzet

In toenemende mate ontstaat er druk op het ambtelijk apparaat. Wetswijzigingen, groei van de bevolking, professionalisering en ambities van het bestuur leggen een steeds zwaardere druk op het personeel. Er wordt op veel plekken langdurig ingehuurd om toch alles voor elkaar te krijgen, maar de kennis en ervaring dat hiermee wordt verzameld vertrekt als de opdracht voorbij is. Het college wil graag een nieuwe periode ingaan met een stabiele personeelsformatie waarin de kennis en ervaring in huis is om de uitdagingen van een nieuwe collegeperiode goed aan te kunnen gaan. Op basis van de huidige inzichten is hiervoor een extra investering van 1 tot 3 miljoen euro nodig (3 – 5 % van de loonsom). In de periode tot aan de begroting werken we dit nader uit en onderzoeken alle mogelijkheden om bestaande middelen beter te benutten om de dienstverlening aan bestuur en inwoners op peil te houden. Hiervoor zijn al verschillende onderzoeken gestart. De uitkomsten hiervan krijgen een plek in de begroting 2026-2029, waarbij een integrale afweging hierover plaats kan vinden.

Welke extra middelen zijn hiervoor nodig in 2026?

Nr	Beschrijving Activiteit	Bedrag 2026 (x € 1.000)	Bedrag 2027 (x € 1.000)	Bedrag 2028 (x € 1.000)	Bedrag 2029 (x € 1.000)
1	Personele capaciteit	pm	pm	pm	pm
		pm	pm	pm	pm

Welke ombuigingen stellen wij voor?

Nr	Omschrijving	Taakveld	Gekoppeld aan denklijn	Toelichting	Mogelijke maatschappelijke effecten
1	Stapsgewijze verhoging OZB naar 5% onder landelijke gemiddelde	0.61/0.62	Inkomsten verhogen	De huidige ozb tarieven voor woningen en niet-woningen eigenaren liggen in 2025 ver onder het landelijk gemiddelde (Coelo 2024). Dit beeld kwam ook uit de benchmark/taakveldanalyse door de Provincie Zuid-Holland. Voorstel is om dit verschil stapsgewijs in 3 jaar tijd terug te brengen naar ca. 5% onder het landelijk gemiddelde. Voor een huishouden met een woningwaarde van € 400.000 betekent dit een extra bedrag van ca. € 7 à € 8 per jaar (2,3%). Dit komt bovenop de jaarlijkse indexering van het ozb tarief (2,7%) en de inflatiecorrectie van het ozb tarief over 2024 (1,8%).	Lastenverhoging
2	Hondenbelasting verhogen met 7%	0.64	Inkomsten verhogen	Een verhoging van de belasting op hondenbezit verhoogt de inkomsten.	Mogelijke toename klachten en meldingen
3	Toeristenbelasting verhogen naar €1,75	0.64	Inkomsten verhogen	Een verhoging van het tarief toeristenbelasting verhoogt de inkomsten.	Mogelijke toename klachten en meldingen
4	Kapitaallasten uit reserve	0.8	Financieel technisch	Een deel van de vrij besteedbare Algemene reserve kan worden ingezet voor de vorming van een dekkingsreserve voor toekomstige afschrijvingslasten van investeringen. Hierbij wordt een dekkingsreserve gevormd waaruit de toekomstige afschrijvingslasten van investeringen kunnen worden gedekt. Hierdoor worden de incidentele middelen uit de Algemene reserve als het ware worden 'omgezet' in structurele dekkingsmiddelen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een dekkingsreserve voor de afschrijvingslasten van diverse gebouwen die niet (op korte termijn) worden vervangen. Hierdoor wordt de reguliere exploitatie 'ontlast', zodat deze lasten niet langer structureel op de begroting drukken. Ter illustratie: Het vormen van een dekkingsreserve voor een investering van € 10 mln. kan leiden tot extra structurele ruimte in de begroting van globaal € 0,5 mln.	Technische aanpassing in begroting

Nr.	Omschrijving ombuiging	Bedrag ombuiging 2026 (x€ 1.000)	Bedrag ombuiging 2027 (x €1.000)	Bedrag ombuiging 2028 (x €1.000)	Bedrag ombuiging 2029 (x €1.000)
1	OZB inkomsten verhogen	480	960	1452	1452
2	Hondenbelasting verhogen met 7%	50	50	50	50
3	Toeristenbelasting verhogen naar €1,75	50	50	50	50
4	Kapitaallasten uit reserve	500	500	500	500
		1.080	1.560	2.052	2.052

3 Financiën

Actueel meerjarenperspectief 2026-2029 ná Voorjaarsnota 2025

In dit overzicht vindt u het actuele meerjarenperspectief 2026-2029 ná aan de Voorjaarsnota 2025 en voorafgaand aan deze Kadernota. Dit overzicht bestaat uit de vastgestelde begroting(swijzigingen) 2025 (met de structurele doorwerking in de jaarschijven daarna).

Structureel begrotingssaldo ná Voorjaarsnota 2025 (x € 1 miljoen)	2026	2027	2028	2029
Structureel begrotingssaldo ná Voorjaarsnota 2025	-2,3	-3,1	-7,9	-8,7

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat het actuele begrotingssaldo (na verwerking van de tussentijdse begrotingswijzigingen) een structureel tekort laat zien van -/- € 2,3 miljoen in 2026 oplopend tot -/- € 8,7 miljoen vanaf 2029. Dit beeld is exclusief de voorstellen uit deze Kadernota en exclusief de ombuigingsvoorstellen (eveneens uit deze Kadernota). In dit perspectief zijn de effecten van de meicirculaire 2025 verwerkt (zie voorjaarsnota 2025).

Voorstellen Kadernota

In deze Kadernota is een aantal nieuwe beleidsvoornemens opgenomen. Deze beleidsvoornemens kunnen worden onderscheiden in voornemens die betrekking hebben op de exploitatie (budgetten) én voornemens in het kader van investeringen die wij als gemeente willen doen. Hieronder is een totaaloverzicht van alle voornemens opgenomen uit deze Kadernota.

Progr	Omschrijving voorstel (bedragen x € 1.000)	Investering 2026	2026	2027	2028	2029
0	Investering / kapitaallasten Dorpshuis Swaensvoet	100	0	-8	-8	-8
0	MijnHW doorontwikkelen		-25	-40	-35	-35
2	Uitvoeringsprogramma Mobiliteit		-500	-500	-500	-500
3	Verhogen structurele bijdrage Deltapontjes		pm	pm	pm	pm
4	Investering / kapitaallasten Praktijkonderwijs	2.000	-32	-64	-150	-150
5	Volwassenensportfonds		-150	-150	-150	-150
5	De bibliotheek op school (TBI)		-150	-150	0	0
6	Bijdrage aan Rijnmond Arbeidsmarkt Perspectieffonds (TBI)		-60	0	0	0
6	Mentale weerbaarheid jongeren (TBI)		-76	-76	0	0
6	Onderwijs Zorgarrangement (OZA) Mozaiek (TBI)		-241	-241	-241	0
6	Online Jongerencentrum (TBI)		-50	0	0	0
6	Helpen door te doen - subsidies jeugd- en wijkteams (TBI)		-375	0	0	0
8	Onderzoek en aanwijzen van naar wederopbouw en post65 architectuur erfgoed (TBI)		-80	0	-80	0
Alg	Personele capaciteit		pm	pm	pm	pm
Voorstellen Kadernota 2026		2.100	-1.739	-1.229	-1.164	-843
	Dekking Tijdelijke beleidsimpulsen (TBI) uit reserve TBI (na overheveling vanuit AR)		1.032	467	321	0
Voorstellen Kadernota 2026 inclusief dekking uit reserve TBI		2.100	-707	-762	-843	-843
Voorstellen Kadernota 2026 inclusief dekking reserve TBI (bedragen x € 1 miljoen)		2,1	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8

In totaliteit bedragen de voorstellen uit deze Kadernota tussen de € 0,8 miljoen en € 1,7 miljoen (zie "Voorstellen Kadernota 2026"). Verder is voor € 2,1 miljoen aan investeringen opgenomen. De opgenomen investeringen hebben met name betrekking op onderwijshuisvesting.

Wij stellen voor om een aantal van deze nieuwe beleidsontwikkelingen, die van tijdelijke aard zijn, te dekken uit de reserve tijdelijke beleidsimpulsen. Hiervoor hevelen wij een bedrag over vanuit de Algemene Reserve (€ 1,8 miljoen) en storten deze middelen vervolgens in de Reserve Tijdelijke Beleidsimpulsen ter dekking van deze impulsen.

Indien we rekening houden met de dekking uit deze reserve (TBI), dan hebben de overige voorstellen uit deze Kadernota een nadelig effect van circa -/- € 0,8 miljoen op het structurele begrotingssaldo.

Indien wij de voorstellen uit deze Kadernota onderverdelen per programma, dan ontstaat het volgende beeld:

Voorstellen kadernota (bedragen x € 1 miljoen)	Investering 2026	2026	2027	2028	2029
0. Bestuur en ondersteuning	0,1	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
1. Veiligheid					
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte		-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
3. Economie		pm	pm	pm	pm
4. Onderwijs	2,0	-0,0	-0,1	-0,2	-0,2
5. Sport, cultuur en recreatie		-0,3	-0,3	-0,2	-0,2
6. Sociaal domein		-0,8	-0,3	-0,2	0,0
7. Volksgezondheid en milieu					
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-0,1	0,0	-0,1	0,0
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien		pm	pm	pm	pm
Totaal Voorstellen Kadernota 2026	2,1	-1,7	-1,2	-1,2	-0,8
Dekking Tijdelijke beleidsimpulsen (TBI) uit reserve TBI (na overheveling vanuit AR)		1,0	0,5	0,3	0,0
Voorstellen Kadernota 2026 inclusief dekking uit reserve TBI		-0,7	-0,8	-0,8	-0,8

Ombuigingsstrategie

In juli 2024 heeft de gemeenteraad bij de behandeling van de Perspectiefnota 2025 besloten om het begrotingstekort als gevolg van een Rijksbezuiniging op het gemeentefonds (zogenaamde 'ravijnjaren') geleidelijk om te buigen (minimaal € 2 miljoen per jaar) om het begrotingsevenwicht te herstellen. Om tot concrete ombuigingsvoorstellen te komen heeft de raad 9 denklijnen vastgesteld. De concrete ombuigingsvoorstellen zijn per programma opgenomen in deze Kadernota. Hieronder zijn de totale effecten weergegeven per programma van de geïnventariseerde ombuigingsvoorstellen.

Ombuigingsvoorstellen per programma (x € 1 miljoen)	2026	2027	2028	2029
0. Bestuur en ondersteuning	0,0	0,0	0,0	0,0
1. Veiligheid	0,1	0,1	0,1	0,1
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	0,5	0,5	0,5	0,5
3. Economie	0,0	0,2	0,2	0,2
4. Onderwijs	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Sport, cultuur en recreatie	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Sociaal domein	1,0	2,1	3,3	4,2
7. Volksgezondheid en milieu	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	0,4	0,4	0,4	0,4
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	1,1	1,6	2,1	2,1
Totaal ombuigingsvoorstellen	3,1	4,8	6,5	7,4

Uit de tabel blijkt dat in totaliteit voor ruim € 3 miljoen aan ombuigingsvoorstellen is geïnventariseerd voor 2026 oplopend tot bijna € 7,5 miljoen vanaf 2029. De omvang van de ombuigingen in het sociaal domein zijn hierbij in absolute termen het grootst (€ 1 miljoen oplopend tot ruim € 4 miljoen), gevolgd door de

ombuigingen in het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien". In het laatst genoemde onderdeel is de voorgestelde verhoging van de ozb opgenomen.

Samenvattend financieel beeld

Indien wij alle hierboven genoemde onderdelen samenvatten, dan ontstaat het volgende beeld:

Structureel begrotingssaldo ná Kadernota 2026 (x € 1 miljoen)	2026	2027	2028	2029
Structureel begrotingssaldo ná Voorjaarsnota 2025	-2,3	-3,1	-7,9	-8,7
Voorstellen Kadernota 2026 inclusief dekking uit reserve				
Tijdelijke beleidsimpulsen	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8
Structureel begrotingssaldo inclusief voorstellen Kadernota 2026	-3,0	-3,8	-8,8	-9,6
Ombuigingsvoorstellen	3,1	4,8	6,5	7,4
Structureel begrotingssaldo ná Kadernota 2026	0,0	0,9	-2,3	-2,1

**Jaarschijf 2029 is vooralsnog een kopie van 2028. Nadere uitwerking volgt bij begroting 2026 waarin deze jaarschijf wordt toegevoegd aan meerjarenperspectief.*

Uit bovenstaand overzicht blijkt het begrotingstekort ná de nieuwe voorstellen én ombuigingsvoorstellen uit deze Kadernota wordt teruggebracht tot een structureel sluitend perspectief in 2026 en 2027. Vanaf 2028 is sprake van een structureel begrotingstekort van ruim € 2 miljoen. Dit is met name het gevolg van de bezuinigingen die het Rijk doorvoert vanaf 2028 op de jeugdzorg in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd. Indien wij deze cijfers nader bezien, wordt het "ravijnjaar" door het Rijk feitelijk verschoven van 2026 naar 2028. Dit betekent voor gemeenten een verlichting in de jaren 2026 en 2027, maar vooralsnog is geen sprake is van een structurele oplossing vanuit het Rijk. Zónder de ombuigingsvoorstellen uit deze Kadernota zouden de begrotingstekorten fors hoger zijn. De komende periode staat in het teken van het realiseren én uitvoeren van de ombuigingsvoorstellen uit deze Kadernota om te voorkomen dat de begrotingstekorten groter worden.

Inzet algemene reserve gelimiteerd

De toezichthouder (provincie) staat onder voorwaarden toe om de algemene reserve in te zetten voor het dekken van structurele begrotingstekorten. Gemeenten mogen jaarlijks maximaal 10% van het vrije deel van de algemene reserve (het deel dat niet nodig is voor het afdekken van risico's) inzetten ter dekking van structurele lasten/tekorten. Voorwaarde hiervoor is dat de solvabiliteitsratio (de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen) groter of gelijk is aan 20%.

Onze gemeente beschikt vooralsnog over een solide algemene reserve, waardoor wij de mogelijkheid hebben om geleidelijk terug te groeien naar een structureel begrotingsevenwicht (overschot). De provincie heeft echter nadrukkelijk aangegeven dat de inzet van algemene reserve géén structurele oplossing is.

Doorkijk verloop algemene reserve

In onderstaande tabel is een doorkijk opgenomen v verloop van de algemene reserve. Hierin zijn de claims opgenomen die voortvloeien vanuit reeds genomen raadsbesluiten, aangevuld met mogelijk toekomstige claims waarmee wij nog rekening dienen te houden.

Doorkijk verloop vrijbesteedbare algemene reserve (bedragen x € 1 miljoen)	2026	2027	2028	2029
Geprognosticeerd beginsaldo	99,7	88,9	71,3	68,7
Primitieve begroting	0,3			
9e begrotingswijziging Harmonisatie buitensportaccommodaties	-0,1			
Kadernota 2026: ombuigingsvoorstel "Vormings dekkingsreserve kapitaallasten"	-10,0			
Mogelijk toekomstige 'claims':				
Naar reserve kap lasten voor infrastructurele projecten 2025-2030: Randweg Klaaswaal (INDICATIEF 2027)		-13,0		
Naar reserve kap lasten voor infrastructurele projecten 2025-2030: Parallelweg (INDICATIEF 2027)		-5,0		
Subtotaal	-9,8	-18,0	0,0	0,0
Dekking tijdelijke beleidsimpulsen Kadernota 2026 uit reserve TBI (overheveling vanuit AR)	-1,0	-0,5	-0,3	-
Storting / onttrekking saldo Kadernota 2026 uit algemene reserve	0,0	0,9	-2,3	-2,1
Doorkijk verloop algemene reserve	88,9	71,3	68,7	66,6

Geprognosticeerde saldo AR 2026 is inclusief voorstel resultaatbestemming jaarrekening 2024.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat wij starten met een verwacht saldo van de algemene reserve van € 99 miljoen. In 2026 wordt ongeveer € 10 miljoen onttrokken, met name gebaseerd op het ombuigingsvoorstel (vorming dekkingsreserve kapitaallasten; zie onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen). Daarnaast worden enkele beleidsimpulsen van tijdelijke aard uit deze Kadernota gedekt uit de reserve tijdelijke beleidsimpulsen nádat deze middelen zijn overgeheveld (onttrokken) vanuit de algemene reserve. Tot slot houden we rekening met een aantal mogelijk toekomstige claims voor infrastructurele projecten. Indien wij rekening houden met deze claims, dan loopt de algemene reserve terug van ongeveer € 89 miljoen eind 2026 tot ongeveer € 67 miljoen in 2029.

Uitgangspunten en grondslagen Begroting 2026

Hieronder zijn de (financiële) uitgangspunten en grondslagen voor het opstellen van de Begroting 2026-2029 opgenomen.

Onderdeel	Uitgangspunt
Algemeen	Een programmabegroting die voldoet aan de eisen van de BBV en die structureel sluitend is in 2026 of aannemelijk is gemaakt dat het structurele evenwicht uiterlijk in 2029 wordt bereikt. Een programmabegroting die voldoet aan de eigen beleidslijnen zoals opgenomen in de financiële verordening 2025, de nota reserves en voorzieningen 2022 en de nota waardering, afschrijving vaste activa 2019.
Loonstijging	Prijsindex CPB, uit meicirculaire 2025 Gemeentefonds; Loonvoet, sector overheid 2026: 2,0% De cao voor gemeenten loopt van 1 april 2025 tot 31 maart 2027
Prijsstijging	Prijsindex CPB, uit meicirculaire 2025 Gemeentefonds: Prijs bruto binnenlands product 2026: 2,7%. De deelnemersbijdragen aan de GR-en zijn gebaseerd op de vastgestelde begrotingen van de GR-en.
Meerjarenperspectief	In 2026 worden de lonen (zie 'loonstijging') en prijzen (zie 'prijsstijging') ten opzichte van 2025 geïndexeerd. Vanaf 2027 worden de lonen en prijzen constant gehouden (geen index).
Onvoorziene uitgaven	Deze is gebaseerd op een raming van € 1,-
Omslagrente	Volgens Omslagberekening BBV, deze wordt bij het opstellen van de Programmabegroting berekend.
Rentepercentage nieuwe geldleningen	- Kortlopende geldleningen: 2,25%* - Langlopende geldleningen: 3,44% (voor 25 jaar vast)* *rentepercentage dd 25-04-2025
Rentetoerekening	De rente wordt via de renteomslag doorbelast aan de betreffende programma's en taakvelden.
Rentebijschrijving op reserves en voorzieningen	Vindt niet plaats (met uitzondering van voorzieningen gewaardeerd op contante waarde).
Berekening externe uren	De uitgangspunten voor het berekenen van de uurtarieven zijn de gemiddelde loonsom per team gedeeld door het aantal netto productieve uren met daarop een opslag van de overhead. Het netto aantal productieve uren is 1.409 uur per jaar. Dit aantal wordt gehanteerd in de periode 2023 tot en met 2026. Voor anterieure overeenkomsten worden de tarieven uit de landelijke plankostenscan toegepast.
Tarieven OZB en RZB	Het tarief voor 2025 passen we aan, aan de ontwikkeling van de waarden van het onroerend goed van het voorgaande jaar. Daarna passen wij het tarief aan, op basis van de prijsstijging bruto binnenlands product (zie onderdeel "Prijsstijging"). Daarnaast corrigeren wij het verschil tussen het in de begroting 2024 toegepaste prijsindex (pBBP; 3,3%) én de daadwerkelijk gerealiseerde prijsindex (pBBP: 5,1%;) conform de beleidslijn bij het raadsbesluit over de programmabegroting 2024-2027. Voor aanvullende toelichting wordt verwezen naar de Voorjaarsnota 2025. Tenslotte wordt het tarief stapsgewijs verhoogd naar 5% onder landelijke gemiddelde. Voor de toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 2.10 van deze Kadernota 2026.
Tarieven overige belastingen	Dit betreft: - Haven- en kadegelden - Hondenbelasting - Lijkbezorgings rechten - Marktgelden - Omgevingsvergunningen

Onderdeel	Uitgangspunt
	• Overige legestarieven • Rioolheffing • Toeristenbelasting • Afvalstoffenheffing Aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product voor zover de grens van de wettelijke voorschriften (maximumtarief of meer dan 100% kostendekkend) niet structureel wordt overschreden.
Privaatrechtelijke opbrengsten/ Huuropbrengsten	Aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product, tenzij er specifieke (meerjarige) afspraken zijn gemaakt (bijvoorbeeld huurovereenkomsten).
Subsidies	Structurele subsidies aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product. Bij incidentele subsidies geen inflatiecorrectie toepassen (vaste bedragen).
Aantal inwoners	1 januari 2025: 90.747(GBA); 1 januari 2026: 91.345; 1 januari 2027: 92.548 ; 1 januari 2028: 93.506 ;1 januari 2029: 95.157
Aantal woningen	1 januari 2025: 39.954 (CBS voorlopig); De stijging van het aantal woningen is gebaseerd op de aantallen uit het Woningbouwprogramma Dit resulteert in het volgende aantal woningen: 1 januari 2026: 40.328 (WBP: + 374) 1 januari 2027: 41.080 (WBP: + 752) ; 1 januari 2028: 41.679 (WBP: + 1.032 1 januari 2029: 42.711 (WBP: + 510)
Aantal bijstandsgerechtigden	1 januari 2026: 906; 1 januari 2027: 906; 1 januari 2028: 886; 1 januari 2029: 886
Aantal bedrijfsvestigingen	1 januari 2026: 12.789; 1 januari 2027: 13.573; 1 januari 2028: 14.383 ; 1 januari 2029: 14.383